

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І.І.
МЕЧНИКОВА Кафедра політології

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної роботи

(Майя НІКОЛАЄВА)

” вересня 2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПОЛІТИЧНА КОНФЛІКТОЛОГІЯ

Рівень вищої освіти: Перший (бакалаврський)

Галузь знань: 05 – соціальні та поведінкові науки

Спеціальність: 052 – Політологія

Освітньо-професійна програма: ОПП «Політологія»
за спеціальністю 052 – Політологія

ОНУ
2022

Робоча програма «ПОЛІТИЧНА КОНФЛІКТОЛОГІЯ». Одеса: ОНУ, 2022.
31 с.

Розробник: **Ольга Дяченко**, кандидат політичних наук, доцент.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри політології

Протокол № 1 від. "29" серпня 2022 р.

Завідувач кафедри _____ Василь ПОПКОВ

Погоджено із гарантом ОПП _____ Василь ПОПКОВ

Схвалено навчально-методичною комісією (НМК) _____
факультету МВПС

Протокол № 1 від. "30" серпня 2022 р.

Голова НМК _____ (Олег ХОРОШИЛОВ)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри

Протокол № 1 від. "28" 08 2023 р.

Завідувач кафедри _____ (Василь ПОПКОВ)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри

Протокол № _____ від. "____" _____ 202__ р.

Завідувач кафедри _____ ()

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		<i>денна форма навчання</i>	<i>заочна форма навчання</i>
Загальна кількість: кредитів – 4 годин – 120 змістових модулів – 2 ІНДЗ* –	Галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» Спеціальність 052 Політологія Спеціалізації: <hr/> (назва) Рівень вищої освіти: бакалавр	ДПП_ПНБ_18	
		<i>Рік підготовки:</i>	
		4-й	5-й
		<i>Семестр</i>	
		8-й	10-й
		<i>Лекції</i>	
		20	12
		<i>Практичні</i>	
		20	-
		<i>Лабораторні</i>	
		-	-
		<i>Самостійна робота</i>	
		80	108
у т.ч. ІНДЗ*: 24			
Форма підсумкового контролю: іспит			

* - Див. п.8. Самостійна робота

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Дисципліна включена до переліку основних освітніх компонентів освітньо-професійної програми (ОПП) для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 052 – «Політологія». Код дисципліни в ОПП «Політологія» – ОК25

Мета навчальної дисципліни полягає в вивченні особливостей, причин і наслідків політичних конфліктів, а також методів їх вирішення та запобігання. Мета включає аналіз різних типів конфліктів, що виникають у політичному просторі, оцінку їх впливу на суспільство та державу, а також розглядає стратегії та техніки медіації та переговорів для ефективного вирішення політичних суперечностей. Метою дисципліни також є набуття студентами навичок наукового дослідження, аналізу й управління конфліктними процесами в політиці.

Основними завданнями вивчення дисципліни є формування у здобувачів вищої освіти здатності до аналізу сучасних політичних конфліктів; оволодіння основним категоріально – понятійним апаратом політичної конфліктології; з'ясування змісту української практики в контексті сучасної світової конфліктології; з'ясування змісту практики Півдня України в контексті сучасної світової конфліктології; аналіз міжнародних конфліктів; аналіз політичних конфліктів Одеського регіону; формування повноцінного уявлення та з'ясування ролі політичного конфлікту як складової політичної культури суспільства та її еліти; формування навички вирішення конфлікту; сприяння формуванню професійних здібностей щодо аналізу та експертних оцінок політичного процесів в цілому.

Очікувані результати навчання:

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних компетентностей:

КСП-01 – здатність використовувати професійно-профільовані знання й практичні навички у процесі регулювання політичних відносин на корпоративному, національному, міжнародному та глобальному рівнях;

КСП-02 – здатність використовувати професійно профільовані знання й практичні навички у питаннях організації процесу ефективної взаємодії політичних суб'єктів корпоративного, національного та міжнародного рівнів на основі нормативно-правового регламентування;

Програмні результати навчання:

КСП-01;	РН1 – У складі груп фахівців або самостійно, відповідно і на основі даних політико-маркетингового дослідження розробляти ефективні технології політичних компаній та інших конвенційних політичних заходів.
---------	---

	<p>RH2 – У відповідності до суб'єктів політичної взаємодії та проблем, які вони намагаються вирішити, уміти організувати переговори й зустрічі між ними, надавати консультації щодо їх ефективної співпраці</p> <p>RH3 – Відповідно до мети і функцій суб'єктів управління, на основі знань основних принципів сучасної управлінської культури уміти забезпечувати їх стале функціонування і оптимальний розвиток.</p>
КСП-02	<p>RH4 – Розробляти тактичні та оперативні плани діяльності державних і громадських структур і організацій, дослідницьких колективів у сфері внутрішньо державного і міжнародного співробітництва</p> <p>RH5 – У складі груп фахівців або самотійно, відповідно і на основі даних політико-маркетингового дослідження розробляти ефективні технології політичних компаній та інших конвенційних політичних заходів</p> <p>RH6 – На основі нормативно-правового регламентування розробляти, обґрунтовувати, приймати участь в реалізації необхідних організаційних змін в установах і організаціях у відповідності до корпоративних цілей і завдань.</p> <p>RH7 – Здійснювати організаційне забезпечення ефективної і безпечної взаємодії підрозділів і виконавців в установах і організаціях, професійних колективах</p> <p>RH8 – У складі відповідних груп, з урахуванням етичних і правових норм уміти організувати виборчі компанії, рекламні акції, зустрічі з громадськістю</p> <p>RH9 – У відповідності до суб'єктів політичної взаємодії та проблем, які вони намагаються вирішити, уміти організувати переговори й зустрічі між ними, надавати консультації щодо їх ефективної співпраці.</p> <p>RH10 – На основі знань системних законів забезпечувати оптимальний розподіл повноважень і відповідальності в структурі підрозділів, координацію їх діяльності.</p>

I. У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен:

знати:

- основні поняття та категорії конфліктології, критерії класифікації і види конфліктів;
- природу, характер, особливості розгортання і протікання політичних конфліктів;
- основні етапи розвитку конфлікту;
- елементи внутрішнього та зовнішнього впливу на конфліктні ситуації;
- теорії механізмів виникнення політичних конфліктів, методи їх діагностики та аналізу;
- особливості політичних конфліктів в міжнародній політичній сфері;
- основні методи та форми управління політичними конфліктами та шляхи їх попередження.

вміти:

- застосовувати теоретичні знання до аналізу політичних конфліктів;
- критично оцінювати основні теоретичні концепції і школи, які здійснюють аналіз конфлікту як соціального явища;

- класифікувати політичні конфлікти та визначати їх функції;
- діагностувати та аналізувати політичний конфлікт з визначенням основних конфліктогенних понять;
- визначати етапи розвитку та регулювання політичних конфліктів;
- оцінювати доцільність і ефективність використання різних переговорних і посередницьких процедур у процесах розв'язання конфліктів;
- застосовувати на практиці теоретичні моделі із врегулювання конфліктів не лише в сфері політики, а й в інших сферах суспільного життя.
- *оволодіти* термінологією з досліджуваного наукового напрямку; *уміти* виявляти конфліктний потенціал суспільно-політичних відносин, здійснювати консультування державних та недержавних структур та організацій з відповідної проблематики;

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 120 годин / 4 кредитів ECTS.

3. Програма навчальної дисципліни Змістовий модуль 1.

Політичний конфлікт як соціальний феномен

Тема 1. Особливості конфліктів в політичній сфері.

Основні теорії конфліктів. Відмінність політичних конфліктів від інших типів конфліктів. Відмінність категорій «протиріччя» та «конфлікт». Поняття політичного конфлікту. Конфліктогенні фактори політичного процесу: соціально-політичні фактори, соціально-економічні фактори, етнокультурні стимулятори, психологічні фактори. Ресурси політичних конфліктів. Межі політичних конфліктів. Специфіка політичного конфлікту.

Тема 2. Типологія та динаміка розвитку політичних конфліктів.

Класифікація політичних конфліктів з точки; сфер прояву, за характером нормативної регуляції, з позиції їх регулювання, за терміном, публічністю, функціональної спрямованості. Позитивні і негативні сторони політичних конфліктів. Дійсні та фантомні політичні конфлікти. Конфлікти за ступенем інтенсивності. Внутрішньополітичні конфлікти: урядова криза, парламентська криза, конституційна криза. Класифікація конфліктів за типом учасників та видом відносин. Макро та мікро політичні конфлікти. Типологія державно-адміністративних політичних конфліктів.

Етапи розгортання політичного конфлікту. Проблема легітимності в політичному конфлікті. Специфіка і закономірності політичної боротьби, її структура. Форми і методи політичної боротьби. Політична влада як предмет конфлікту. Технології досягнення й утримання політичної влади. Сторони і тло політичного конфлікту. Учасники політичних конфліктів: держави, етноси, політичні партії й еліти. Громадська думка як фактор розвитку політичного конфлікту. Роль ЗМІ у політичному конфлікті. Функції політичних конфліктів.

Тема 3. Ідеологічний та релігійний фактор політичних конфліктів.

Сутність і функції політичної ідеології. Структура політичної ідеології. Основні ідеологічні течії та їх підходи щодо політичних конфліктів: лібералізм та неолібералізм, консерватизм та неоконсерватизм, соціал-демократія, політична демократія, економічна демократія, соціальна демократія, міжнародна демократія. Радикальні ідеологічні концепції та екстремізм.

Релігія як соціальний інститут. Функції релігії. Політика і релігія. Релігійні конфлікти в сучасному світі. Фактори виникнення релігійних конфліктів: поліконфесійний характер держави, особливості державного устрою, дискримінація окремих релігійних груп населення, економічна, військово ідеологічна або політична підтримка опозиційного релігійного руху ззовні, втручання інших держав у внутрішньорелігійні питання, втручання політики у сферу релігії. Особливості врегулювання релігійних конфліктів.

Тема 4. Конфлікти великих соціальних груп та етнополітичні конфлікти.

Поняття, чинники, особливості та типи міжнародних конфліктів. Характеристика та розвиток міжнаціональних конфліктів. Поняття регіонального конфлікту. Причини регіональних конфліктів. Типи регіональних конфліктів. Особливості врегулювання регіональних конфліктів. Соціально - політичні конфлікти в Україні. Конфлікти інтересів, цінностей і цілей. Конфлікти структурі центр-регіони. Співвідношення конфлікту і консенсусу в українській політиці. Прогнозування перспектив розвитку сучасних політичних конфліктів.

Сутність етнополітичних конфліктів. Особливості етнополітичних конфліктів. Етнополітична мобілізація як фактор зародження та розвитку етнополітичних конфліктів. Етапи етнополітичної мобілізації. Фактори впливу на етнополітичну мобілізацію. Етнічний ризик. Особливості врегулювання етнополітичних конфліктів.

Тема 5. Соціальні конфлікти та політичні революції. Запобігання тероризму.

Теоретичні концепції революції. Відносна депривація. Закон «Токвіля», закон «термідора». Причини політичних революції. Роль лідера в політичних революціях. Політичні революції в історії української державності. Політичні революції та сучасність.

Поняття тероризм. Причини та наслідки тероризму. Класифікація тероризму. Відмінність між тероризмом та екстремізмом. Сучасні прояви тероризму в світі. Методи боротьби та запобігання тероризму.

Тема 6. Психологічний фактор політичних конфліктів. Технології попередження та розв'язання політичних конфліктів.

Психологічні механізми політичних конфліктів. Емоційний та когнітивний аспекти сприйняття в умовах конфлікту. Сприйняття

несправедливості. Ілюзія повної єдності. Психологічні фактори врегулювання та розв'язання конфліктів. Стратегія поступових та обопільних ініціатив у розрядці конфліктів.

Управління політичним та соціальним конфліктом. Стратегія попередження політичних конфліктів. Конфліктний моніторинг. Прогнозування і "рання діагностика" конфліктів. Часткове і повне запобігання конфлікту. Раннє попередження і вирішення конфлікту. Встановлення і підтримка миру як основа врегулювання конфлікту. Превентивна дипломатія в міжнародних конфліктах.

Технології ініціювання і стимулювання політичних конфліктів як один з елементів соціального управління. Конфлікт і підтримка згуртованості організації. Сприятлива ситуація і провокування конфліктів однією із сторін. Технології консенсусу. Технології компромісу. Інформаційні та комунікаційні технології розв'язання соціально-політичними конфліктами. Поняття "третья сторона у врегулюванні конфлікту", "посередництво", "надання "добрих послуг", "спостереження за ходом переговорів", "арбітраж". Основні завдання і засоби впливу третьої сторони. Еволюція третьої сторони при врегулюванні конфліктів. Труднощі і проблеми при здійсненні посередницьких послуг. Вимоги до посередника.

Методологія, методика і процедури медіації конфліктів. Різноманіття видів посередництва. Офіційне посередництво держав і міждержавних організацій і його роль у сучасному світі. Форми офіційного посередництва. Дискусія про роль ООН у врегулюванні конфліктів. Посередницька діяльність регіональних організацій (ОБСЄ, ОАЄ, СНД і ін.). Можливості й обмеження офіційного посередництва. Зростання ролі неофіційного посередництва в сучасному світі. Форми неофіційного посередництва. Можливості й обмеження в діяльності неофіційних посередників. Проблема взаємодії двох видів посередництва. Специфіка фасилітації.

Змістовий модуль 2.

Політичні конфлікти і проблеми міжнародних відносин.

Тема 7. Сутність і типологія міжнародних конфліктів. Структура і процес розвитку міжнародного конфлікту.

Природа міжнародних конфліктів. Поняття міжнародного конфлікту. Інтерес в міжнародних конфліктах. Міжнародний конфлікт в системі міжнародних відносин: біполярна, вільна біполярна, жорстка біполярна, універсальна, ієрархічна, система вето. Класифікація міжнародних конфліктів.

Структура міжнародного конфлікту: об'єктивний зміст та суб'єктивне значення в структурі міжнародного конфлікту. Особливості міжнародних акторів. Етапи розвитку міжнародного конфлікту. Особливості кожної із п'яти фаз. Криза, як особлива фаза розвитку міжнародних конфліктів.

Тема 8. Військові конфлікти і міжнародна безпека.

Поняття військово-політичного конфлікту. Функції та динаміка розвитку. Типи військово-політичних конфліктів: світова війна, регіональна війна, локальна війна, збройний конфлікт, міжнародний конфлікт, внутрішній конфлікт, прикордонний конфлікт, збройний інцидент, воєнна акція, громадянська війна, заморожений конфлікт. Кількісні та якісні параметри збройної взаємодії. Особливості сучасних військових конфліктів. Основні теоретичні підходи та практичні напрямки у забезпеченні міжнародної безпеки.

Тема 9. Шляхи і форми мирного врегулювання міжнародних конфліктів. Роль переговорного процесу в мирному врегулюванні міжнародних конфліктів.

Способи виходу із конфліктної ситуації. Врегулювання в широкому та вузькому змісті. Фази мирного врегулювання. Види договорів у врегулюванні міжнародних конфліктів. Роль третьої сторони у мирному врегулюванні міжнародних конфліктів. Добрі послуги і посередництво.

Класифікація міжнародних переговорів. Функції міжнародних переговорів. Особливості підготовки до міжнародних переговорів. Організація міжнародного переговорного процесу. Стратегія і тактика міжнародних переговорів. Національні стилі ведення міжнародних переговорів.

Тема 10. Міжнародне право і міжнародні конфлікти. Правове регулювання військових конфліктів.

Поняття міжнародного права. Суб'єкти міжнародного права. Міжнародно-правовий статус держави. Функції міжнародного права. Джерела міжнародного права. Норми міжнародного права. Принципи міжнародного права. Правові засоби мирного врегулювання міжнародних конфліктів.

Поняття правового регулювання міжнародних конфліктів. Правове регулювання військової боротьби. Стан війни. Театр війни. Статус нейтралітету. Комбатанти і некомбатанти. Статус військовополоненого. Статуси: розвідник, лазутчик, волонтери, найманці. Міжнародно-правовий захист жертв військового конфлікту.

Тема 11. Роль міжнародних організацій у врегулюванні конфліктів і криз.

Поняття міжнародних організацій. Функції міжнародних організацій. Типологія міжнародних організацій. Місце і роль ООН в сучасному світі. Основні напрямки миротворчої діяльності міжнародних міжурядових організацій. Діяльність міжнародних неурядових організацій в конфліктних регіонах сучасного світу.

Тема 12. Конфлікти на посткомуністичному просторі Європи.

Особливості виникнення конфліктів на посткомуністичному просторі. Особливості гібридних війн. Конфлікт у Придністров'ї. Грузино-абхазський конфлікт. Конфлікт у Південній Осетії. Конфлікт у Нагірному Карабаху.

Сербо-хорватський конфлікт. Боснійський конфлікт. Конфлікт у Косово.
Чеченський конфлікт. Конфлікт на Сході України.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	Усього го	у тому числі				Усього го	у тому числі			
		л	п/с	лаб	сп		л	п/с	ла б	сп
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Змістовий модуль 1. Політичний конфлікт як соціальний феномен										
Тема 1. Особливості конфліктів політичній сфері.	9	1	1		7	9	1			9
Тема 2. Типологія та динаміка розвитку політичних конфліктів.	9	1	1		7	9	1			8
Тема 3. Ідеологічний та релігійний фактор політичних конфліктів.	9	2	2		5	11	1			9
Тема 4. Конфлікти великих соціальних груп та етнополітичні конфлікти.	14	2	2		10	10	1			9
Тема 5. Соціальні конфлікти та політичні революції. Тероризм.	9	2	2		5	10	1			9
Тема 6. Психологічний фактор політичних	9	2	2		5	11	1			9

конфліктів. Технології попередження та розв'язання політичних конфліктів.									
Разом за змістовим модулем 1	59	10	10		39	60	6		54
Змістовий модуль 2. Політичні конфлікти і проблеми міжнародних відносин.									
Тема 7. Сутність і типологія міжнародних конфліктів. Структура і процес розвитку міжнародного конфлікту.	16	1	1		12	10	1		9
Тема 8. Військові конфлікти і міжнародна безпека.	9	1	1		7	10	1		9
Тема 9. Шляхи і форми мирного врегулювання міжнародних конфліктів. Роль переговорного процесу в мирному врегулюванні міжнародних конфліктів.	9	2	2		5	10	1		9
Тема 10. Міжнародне право і міжнародні конфлікти. Правове регулювання військових конфліктів.	9	2	2		5	10	1		9

Тема 11. Роль міжнародних організацій у врегулюванні конфліктів і криз.	9	2	2		6	10	1			9
Тема 12. Конфлікти на посткомуністичному просторі Європи.	9	2	2		6	10	1			9
Разом за змістовим модулем 2	61	10	10		41	60	6			54
ІНДЗ*										
Усього годин	120	20	20		80	120	12			108

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	К-сть годин
1	Особливості конфліктів в політичній сфері (Підготувати доповідь чи реферат. Підготуватись к обговоренню теми).	1
2	Типологія та динаміка розвитку політичних конфліктів(Підготувати доповідь чи реферат. Підготуватись к обговоренню теми).	1
3	Ідеологічний та релігійний фактор політичних конфліктів(Підготувати доповідь чи реферат. Підготуватись к обговоренню теми).	2
4	Конфлікти великих соціальних груп та етнополітичні конфлікти(Підготувати доповідь чи реферат. Підготуватись к обговоренню теми).	2
5	Соціальні конфлікти та політичні революції. Тероризм(Підготувати доповідь чи реферат. Підготуватись к обговоренню теми).	2
6	Психологічний фактор політичних конфліктів. Технології попередження та розв'язання політичних конфліктів(Підготувати доповідь чи реферат. Підготуватись к обговоренню теми).	2
7	Сутність і типологія міжнародних конфліктів Структура і процес розвитку міжнародного конфлікту(Підготувати доповідь чи реферат. Підготуватись к обговоренню теми).	1
8	Військові конфлікти і міжнародна безпека(Підготувати	1

	доповідь чи реферат. Підготуватись к обговоренню теми).	
9	Шляхи і форми мирного врегулювання міжнародних конфліктів. Роль переговорного процесу в мирному врегулюванні міжнародних конфліктів(Підготувати доповідь чи реферат. Підготуватись к обговоренню теми).	2
10	Міжнародне право і міжнародні конфлікти. Правове регулювання військових конфліктів(Підготувати доповідь чи реферат. Підготуватись к обговоренню теми).	2
11	Роль міжнародних організацій у врегулюванні конфліктів і криз(Підготувати доповідь чи реферат. Підготуватись к обговоренню теми).	2
12	Конфлікти на посткомуністичному просторі Європи(Підготувати доповідь чи реферат. Підготуватись к обговоренню теми).	2
Разом		20

6. Теми семінарських занять(не передбачені)

7. Теми лабораторних занять (не передбачені)

8. Самостійна робота

Самостійна робота студентів включає опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу, вивчення окремих питань, що не були розглянуті в курсі лекцій, підготовку до практичних занять, яка передбачає, зокрема, виконання системи вправ практичного (аналітичного) та творчого характеру та конспектування статей, самостійне опрацювання літератури та нормативно-правових актів, інших джерел; індивідуальне навчально-дослідне завдання: підготовка доповіді; аналітичної записки, реферату, презентації.

№ з/п	Назва теми	К-сть годин
1	<p>Особливості конфліктів в політичній сфері. <i>Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу.</i> <i>Самостійне опрацювання літератури. Підготовка до практичних занять.</i></p> <p>Опрацюйте матеріали лекційного заняття, рекомендовану літературу та підготуйте до обговорення наступних питань, підготувати повідомлення на питання: 1. Відмінність політичних конфліктів від інших типів конфліктів. Відмінність категорій «протириччя» та «конфлікт»; 2. Поняття політичного конфлікту. 3. Конфліктогенні фактори політичного процесу: соціально-політичні фактори, соціально-економічні фактори, етнокультурні стимулятори, психологічні фактори; 4.</p>	7/9

	<p>Ресурси політичних конфліктів; 5. Межі політичних конфліктів.</p> <p>Темі ІНДЗ:</p> <p>Підготувати реферат чи презентацію за обраною темою:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Специфіка політичного конфлікту. Предмет, категорії та методи політичної конфліктології. 2. Основні теорії конфліктів. 3. Погляди Г. Спенсера на природу конфлікту та його соціальне призначення. 4. Фрейдистські та неофрейдистські теорії про психологічну природу конфлікту. 5. Біологічні, натуралістичні концепції конфлікту (Спенсер, Гумплович, Ратценховер). 6. Теорія міжцивілізаційних конфліктів С. Хангтінгтона та Ф. Фукуяма. 	
2	<p>Типологія та динаміка розвитку політичних конфліктів.</p> <p><i>Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу.</i></p> <p><i>Самостійне опрацювання літератури. Підготовка до практичних занять.</i></p> <p>Опрацюйте матеріали лекційного заняття, рекомендовану літературу та підготуйтеся до обговорення наступних питань, підготувати повідомлення на питання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Класифікація політичних конфліктів з точки; сфер прояву, за характером нормативної регуляції, з позиції їх регулювання, за терміном, публічністю, функціональної спрямованості. Функції політичних конфліктів; 2. Позитивні і негативні сторони політичних конфліктів; 3. Конфлікти за ступенем інтенсивності; 4. Внутрішньополітичні конфлікти: урядова криза, парламентська криза, конституційна криза; 5. Класифікація конфліктів за типом учасників та видом відносин. Макро та мікро політичні конфлікти; 6. Типологія державно-адміністративних політичних конфліктів; 7. Етапи розгортання політичного конфлікту; 8. Специфіка і закономірності політичної боротьби, її структура. Форми і методи політичної боротьби; 9. Політична влада як предмет конфлікту. Технології досягнення й утримання політичної влади. Сторони і тло політичного конфлікту. <p>Темі ІНДЗ:</p> <p>Підготувати реферат чи презентацію за обраною темою:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Учасники політичних конфліктів: держави, етноси, політичні партії й еліти. 2. Громадська думка як фактор розвитку політичного конфлікту на півдні України. 	7/9

	<p>3. Роль ЗМІ у політичному конфлікті в Одеському регіоні. Навести конкретні приклади.</p> <p>4. Проблема легітимності в політичному конфлікті.</p> <p>5. Дійсні та фантомні політичні конфлікти. Підготувати порівняльний аналіз конфліктів в політичному просторі різних регіонів України.</p>	
3	<p>Ідеологічний та релігійний фактор політичних конфліктів.</p> <p><i>Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу.</i></p> <p><i>Самостійне опрацювання літератури. Підготовка до практичних занять.</i></p> <p>Опрацюйте матеріали лекційного заняття, рекомендовану літературу та підготуйтеся до обговорення наступних питань, підготувати повідомлення на питання: 1. Сутність і функції політичної ідеології. Структура політичної ідеології; 2. Основні ідеологічні течії та їх підходи щодо політичних конфліктів: лібералізм та неолібералізм, консерватизм та неоконсерватизм, соціал-демократія, політична демократія, економічна демократія, соціальна демократія, міжнародна демократія; 3. Радикальні ідеологічні концепції та екстремізм; 4. Релігія як соціальний інститут. Функції релігії; 5. Політика і релігія; 6. Фактори виникнення релігійних конфліктів: поліконфесійний характер держави, особливості державного устрою, дискримінація окремих релігійних груп населення, економічна, військово ідеологічна або політична підтримка опозиційного релігійного руху ззовні, втручання інших держав у внутрішньорелігійні питання, втручання політики у сферу релігії.</p> <p>7. Особливості врегулювання релігійних конфліктів.</p> <p>Темі ІНДЗ:</p> <p>Підготувати реферат чи презентацію за обраною темою:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Радикальні ідеологічні концепції та екстремізм в сучасному світі. 2. Релігійні конфлікти в сучасному світі. 3. Релігійний фактор в політичному конфлікті. 4. Політичний фактор в релігійних конфліктах сучасної України. Визначити специфіку різних регіонів України. 5. Релігійне життя на Півдні України 5. Особливості врегулювання релігійних конфліктів на Півдні України. Запропонувати шляхи подолання цих конфліктів. 	5/9
4	<p>Конфлікти великих соціальних груп та етнополітичні конфлікти.</p>	10/9

	<p><i>Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу.</i> <i>Самостійне опрацювання літератури. Підготовка до практичних занять.</i></p> <p>Опрацюйте матеріали лекційного заняття, рекомендовану літературу та підготуйтеся до обговорення наступних питань, підготувати повідомлення на питання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття, чинники, особливості та типи міжнародних конфліктів. 2. Характеристика та розвиток міжнаціональних конфліктів. 3. Поняття регіонального конфлікту. Причини регіональних конфліктів. Типи регіональних конфліктів. Особливості врегулювання регіональних конфліктів. 4. Соціально - політичні конфлікти. Конфлікти інтересів, цінностей і цілей. 5. Конфлікти структур і центр-регіони. Співвідношення конфлікту і консенсусу в українській політиці. Прогнозування перспектив розвитку сучасних політичних конфліктів. 6. Сутність етнополітичних конфліктів. Особливості етнополітичних конфліктів. 7. Етнополітична мобілізація як фактор зародження та розвитку етнополітичних конфліктів. Етапи етнополітичної мобілізації. Фактори впливу на етнополітичну мобілізацію. Етнічний ризик. 8. Особливості врегулювання етнополітичних конфліктів. <p>Тема ІНДЗ: Підготувати реферат чи презентацію за обраною темою:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Етнос та конфлікт. 2. Міжнаціональні та міжконфесійні конфлікти на Півдні України. Провести невелике дослідження. 3. Міжетнічні конфлікти на пострадянському просторі. 4. Прогнозування перспектив розвитку сучасних політичних конфліктів. 5. Соціально - політичні конфлікти на Півдні України. 6. Розглянути як проблеми сучасного глобалізму впливають на політичне життя Одеського регіону. 	
5	<p>Соціальні конфлікти та політичні революції. Запобігання тероризму.</p> <p><i>Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу.</i> <i>Самостійне опрацювання літератури. Підготовка до</i></p>	5/9

	<p><i>практичних занять.</i></p> <p>Опрацюйте матеріали лекційного заняття, рекомендовану літературу та підготуйтеся до обговорення наступних питань, підготувати повідомлення на питання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Теоретичні концепції революції. Відносна депривація; 2. Закон «Токвіля», закон «термідора»; 3. Причини політичних революції. Роль лідера в політичних революціях; 4. Політичні революції в історії української державності. Політичні революції та сучасність; 5. Поняття тероризм. Причини та наслідки тероризму; 6. Класифікація тероризму. Відмінність між тероризмом та екстремізмом. Методи боротьби з тероризмом. <p>Темі ІНДЗ:</p> <p>Підготувати реферат чи презентацію за обраною темою:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Політичні революції в історії української державності. 2. Політичні революції та сучасність. 3. Сучасні прояви тероризму в світі. 4. Р. Дарендорф та К. Маркс про класові стосунки як різновид політичного конфлікту. 5. Феномен політичного тероризму. 6. Тероризм ХХІ століття. Як, на Вашу думку, боротися та запобігати тероризму в наш час. 7. Українські політичні революції останнього часу (Революція «гідності» і т. д.) 	
6	<p>Психологічний фактор політичних конфліктів. Технології попередження та розв'язання політичних конфліктів.</p> <p><i>Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу.</i></p> <p><i>Самостійне опрацювання літератури. Підготовка до практичних занять.</i></p> <p>Опрацюйте матеріали лекційного заняття, рекомендовану літературу та підготуйтеся до обговорення наступних питань, підготувати повідомлення на питання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Психологічні механізми політичних конфліктів. Емоційний та когнітивний аспекти сприйняття в умовах конфлікту. Сприйняття несправедливості. Ілюзія повної єдності. 2. Психологічні фактори врегулювання та розв'язання конфліктів. Стратегія поступових та обопільних ініціатив у розрядці конфліктів; 3. Управління політичним та соціальним конфліктом. Стратегія попередження політичних конфліктів; 4. Конфліктний моніторинг. Прогнозування і "рання діагностика" конфліктів. Часткове і повне запобігання конфлікту. Раннє попередження і вирішення конфлікту; 5. Встановлення і підтримка миру як основа 	5/9

	<p>врегулювання конфлікту. Превентивна дипломатія в міжнародних конфліктах; 6. Технології ініціювання і стимулювання політичних конфліктів як один з елементів соціального управління.. Сприятлива ситуація і провокування конфліктів однією із сторін. 7. Поняття "третя сторона у врегулюванні конфлікту", "посередництво", "надання "добрих послуг", "спостереження за ходом переговорів", "арбітраж". Основні завдання і засоби впливу третьої сторони. Еволюція третьої сторони при врегулюванні конфліктів. Труднощі і проблеми при здійсненні посередницьких послуг. Вимоги до посередника; 8. Різноманіття видів посередництва. Форми офіційного посередництва. Можливості й обмеження офіційного посередництва. Форми неофіційного посередництва. Проблема взаємодії двох видів посередництва.</p> <p>Темі ІНДЗ:</p> <p>Підготувати реферат чи презентацію за обраною темою:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Превентивна дипломатія в міжнародних конфліктах. 2. Методологія, методика і процедури медіації конфліктів. 3. Офіційне посередництво держав і міждержавних організацій і його роль у сучасному світі. 4. Неофіційне посередництво. 5. Фасилітація, як технології попередження та розв'язання політичних конфліктів. Специфіка фасилітації. 6. Фрейдистські та неофрейдистські теорії про психологічну природу конфлікту. 7. Активні методи надбання навичку вирішення конфлікту 8. Переговори – найрезультативніший метод урегулювання конфлікту. 	
7	<p>Сутність і типологія міжнародних конфліктів. Структура і процес розвитку міжнародного конфлікту.</p> <p><i>Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу.</i></p> <p><i>Самостійне опрацювання літератури. Підготовка до практичних занять.</i></p> <p>Опрацюйте матеріали лекційного заняття, рекомендовану літературу та підготуйтеся до обговорення наступних питань, підготувати повідомлення на питання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Природа міжнародних конфліктів. Поняття міжнародного конфлікту. Інтерес в міжнародних конфліктах; 2. Міжнародний конфлікт в системі міжнародних відносин: біполярна, вільна біполярна, жорстка біполярна, 	12/9

	<p>універсальна, ієрархічна, система вето; 3. Класифікація міжнародних конфліктів; 4. Структура міжнародного конфлікту: об'єктивний зміст та суб'єктивне значення в структурі міжнародного конфлікту; 5. Особливості міжнародних акторів; 6. Етапи розвитку міжнародного конфлікту. Особливості кожної із п'яти фаз.</p> <p>Темати ІНДЗ:</p> <p>Підготувати реферат чи презентацію за обраною темою:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Криза, як особлива фаза розвитку міжнародного конфлікту. 2. Глобалізм та антиглобалізм в сучасному світі. 3. Розглянути як проблеми сучасного глобалізму впливають на політичне життя України. 4. Зовнішньополітичні конфлікти нашого часу та їх особливості. 5. Україна в сучасних міжнародних конфліктах. Навести приклади. 6. Конфліктність в сучасній системі міжнародних відносин. 	
8	<p>Військові конфлікти і міжнародна безпека.</p> <p><i>Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу.</i></p> <p><i>Самостійне опрацювання літератури. Підготовка до практичних занять.</i></p> <p>Опрацюйте матеріали лекційного заняття, рекомендовану літературу та підготуйтеся до обговорення наступних питань, підготувати повідомлення на питання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття військово-політичного конфлікту. Функції та динаміка розвитку. 2. Типи військово-політичних конфліктів: світова війна, регіональна війна, локальна війна, збройний конфлікт, міжнародний конфлікт, внутрішній конфлікт, прикордонний конфлікт, збройний інцидент, воєнна акція, громадянська війна, заморожений конфлікт. 3. Кількісні та якісні параметри збройної взаємодії. 4. Особливості сучасних військових конфліктів. 5. Основні теоретичні підходи та практичні напрямки у забезпеченні міжнародної безпеки. <p>Темати ІНДЗ:</p> <p>Підготувати реферат чи презентацію за обраною темою:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Збройні конфлікти ХХІ століття. 2. Війна як специфічна форма розвитку політичного конфлікту. 3. Близькосхідний конфлікт: історія та перспективи вирішення. 4. Міжнародна безпека у сучасному світі 	7/9

	<p>5. Система міжнародної безпеки.</p> <p>6. Міжнародна та національна безпека.</p> <p>7. Військовий конфлікт між Палестиною та Ізраїлем: які перспективи вирішення.</p> <p>8. Військовий конфлікт, який відбувається наразі в Україні: історія, причини та перспективи.</p>	
9	<p>Шляхи і форми мирного врегулювання міжнародних конфліктів. Роль переговорного процесу в мирному врегулюванні міжнародних конфліктів.</p> <p><i>Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу.</i></p> <p><i>Самостійне опрацювання літератури. Підготовка до практичних занять.</i></p> <p>Опрацюйте матеріали лекційного заняття, рекомендовану літературу та підготуйтеся до обговорення наступних питань, підготувати повідомлення на питання:</p> <p>1. Способи виходу із конфліктної ситуації. Врегулювання в широкому та вузькому змісті; 2. Фази мирного врегулювання; 3. Види договорів у врегулюванні міжнародних конфліктів; 4. Роль третьої сторони у мирному врегулюванні міжнародних конфліктів. Добрі послуги і посередництво; 5. Класифікація міжнародних переговорів; 6. Функції міжнародних переговорів; 7. Особливості підготовки до міжнародних переговорів. Організація міжнародного переговорного процесу; 8. Стратегія і тактика міжнародних переговорів.</p> <p>Темі ІНДЗ:</p> <p>Підготувати реферат чи презентацію за обраною темою:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Організація міжнародного переговорного процесу. 2. Національні стилі ведення міжнародних переговорів. 3. Міжнародні конфлікти нового покоління. 4. Врегулювання міжнародних конфліктів сучасності. 5. Дослідити конкретний сучасний міжнародний конфлікт та запропонувати шляхи його врегулювання. 	5/9
10	<p>Міжнародне право і міжнародні конфлікти. Правове регулювання військових конфліктів.</p> <p><i>Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу.</i></p> <p><i>Самостійне опрацювання літератури. Підготовка до практичних занять.</i></p> <p>Опрацюйте матеріали лекційного заняття, рекомендовану літературу та підготуйтеся до обговорення наступних питань, підготувати повідомлення на питання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття міжнародного права. Суб'єкти міжнародного 	5/9

	<p>права; 2. Міжнародно-правовий статус держави; 3. Функції міжнародного права; 4. Джерела міжнародного права. Норми міжнародного права; 5. Принципи міжнародного права. Правові засоби мирного врегулювання міжнародних конфліктів; 6. Поняття правового регулювання міжнародних конфліктів; 7. Правове регулювання стану війни. Театр війни. Статус нейтралітету. Комбатанти і некомбатанти; 8. Статус військовополоненого. Статуси: розвідник, лазутчик, волонтери, найманці; 9. Міжнародно-правовий захист жертв військового конфлікту.</p> <p>Темати ІНДЗ:</p> <p>Підготувати реферат чи презентацію за обраною темою:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Правові засоби мирного врегулювання міжнародних конфліктів. 2. Міжнародно-правовий захист жертв військового конфлікту. 3. Міжнародно - правове регулювання збройних конфліктів. 4. Дослідити, як відбувалось міжнародно-правове регулювання конфлікту в Молдові (Північній Молдові). 5. Дослідити, як відбувалось міжнародно-правове регулювання конфлікту в Сербії (Косово). 	
11	<p>Роль міжнародних організацій у врегулюванні конфліктів і криз.</p> <p><i>Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу.</i></p> <p><i>Самостійне опрацювання літератури. Підготовка до практичних занять.</i></p> <p>Опрацюйте матеріали лекційного заняття, рекомендовану літературу та підготуйтеся до обговорення наступних питань, підготувати повідомлення на питання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття міжнародних організацій; 2. Функції міжнародних організацій; 3. Типологія міжнародних організацій.; 4. Місце і роль ООН в сучасному світі; 5. Основні напрямки миротворчої діяльності міжнародних міжурядових організацій; 6. Діяльність міжнародних неурядових організацій в конфліктних регіонах. <p>Темати ІНДЗ:</p> <p>Підготувати реферат чи презентацію за обраною темою:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Місце і роль ООН в сучасному світі. 2. Основні напрямки миротворчої діяльності міжнародних міжурядових організацій. 3. Діяльність міжнародних неурядових організацій в конфліктних регіонах сучасного світу. Приклади. 4. Роль ООН у вирішенні конфліктів у ХХІ столітті. 	6/9

	<p>Приклади. Дискусія про роль ООН.</p> <p>5. Посередницька діяльність регіональних організацій (ОБСЄ, ОАЄ, СНД і ін.) у врегулюванні політичних конфліктів.</p>	
12	<p>Конфлікти на посткомуністичному просторі Європи. <i>Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу.</i> <i>Самостійне опрацювання літератури. Підготовка до практичних занять.</i></p> <p>Опрацюйте матеріали лекційного заняття, рекомендовану літературу та підготуйтеся до обговорення наступних питань, підготувати повідомлення на питання:</p> <p>1. Особливості виникнення конфліктів на посткомуністичному просторі; 2. Особливості гібридних війн; 3. Конфлікт Придністров'я; 4. Грузино-абхазський конфлікт; 5. Конфлікт Південній Осетії; 6. Вірмено-Азербайджанський конфлікт; Сербо-хорватський конфлікт. 8. Боснійський конфлікт Конфлікт у Косово; 8. Чеченський конфлікт; 9. Російсько-українська війна.</p> <p>Темати ІНДЗ: Підготувати реферат чи презентацію за обраною темою: Регіональний конфлікт та історія його вирішення (на вибір)</p>	6/9
Разом		80/ 108

9. Методи навчання

Лекція (лекція-повідомлення, лекція-бесіда, лекція-дискусія). В ході лекцій за характером логіки пізнання впроваджуються аналітичний, синтетичний, індуктивний та дедуктивний методи. За рівнем самостійної розумової діяльності – проблемний вклад та частково-пошуковий метод.

Практичні заняття, які включають заняття для закріплення і систематизації знань та придбання практичних навичок, а також заняття для вивчення нового матеріалу.

Інноваційні методи навчання:

Серед сучасних технологій навчання використовуються: особистісно-орієнтовані, інтеграційні, колективної дії, інформаційні, дистанційні, творчо креативні, модульно-розвивальні тощо. У цих технологіях особистість, тобто здобувач вищої освіти, – головний суб'єкт, а не засіб досягнення поставленої мети.

Використовуються:

– структурно-логічні технології: поетапна організація системи навчання, що сприяє логічній послідовності постановки і вирішення дидактичних завдань на основі відбору їх змісту, форм, методів і засобів навчання на кожному етапі процесу з урахуванням поетапної діагностики

результатів;

– інтеграційні технології: дидактичні системи, що забезпечують інтеграцію міжпредметних знань і вмінь, різноманітних видів діяльності на рівні інтегрованих курсів (у т. ч. електронних);

– професійно-ділові ігрові технології: дидактичні системи використання різноманітних «ігор», під час проведення яких формуються уміння вирішувати завдання на основі компромісного вибору (ділові та рольові ігри, імітаційні вправи, індивідуальний тренінг, комп'ютерні програми тощо);

– тренінгові технології: система діяльності для відпрацювання певних алгоритмів вирішення типових практичних завдань за допомогою комп'ютера (психологічні тренінги інтелектуального розвитку, спілкування, вирішення управлінських завдань); – інформаційно-комп'ютерні технології, що реалізуються в дидактичних системах комп'ютерного навчання на основі діалогу «людина-машина» за допомогою різноманітних навчальних програм (тренінгових, контролюючих, інформаційних тощо)

– діалогові технології: сукупність форм і методів навчання, заснованих на діалоговому мисленні у взаємодіючих дидактичних системах суб'єкт-суб'єктного рівня.

10. Форми контролю та методи оцінювання

При вивченні навчальної дисципліни здійснюється поточний, періодичний та підсумковий контроль.

Поточний контроль: усний контроль: індивідуальне і фронтальне опитування, бесіда, захист рефератів, доповідь, оцінювання доповідей; письмовий контроль: оцінювання якості виконання самостійної роботи за темами;

Періодичний контроль: тестовий контроль: оцінювання контрольних робіт за змістовими модулями (можливо тестування).

Підсумковий контроль: іспит

Поточний контроль проводиться з метою визначення рівня підготовленості студента з певних тем, розділів робочої навчальної програми, якості виконання конкретних завдань та здійснюється впродовж семестру під час проведення аудиторних занять (лекції, практичні і/або семінарські заняття) та при виконанні самостійної роботи.

Об'єктом поточного оцінювання є:

- програмний матеріал, який викладається на лекціях;
- питання і проблеми, що розглядаються та обговорюються на практичних і/або семінарських заняттях;
- програмний матеріал для самостійного вивчення, який передбачений робочою програмою та включає індивідуальні завдання (реферати, есе, презентації, тощо).

Загальна підсумкова оцінка (сума балів) складається з оцінки поточного контролю результатів навчання впродовж семестру; оцінки

результатів навчання при проведенні контрольних заходів (періодичний контроль) та під час підсумкового контролю (іспит).

Критерії оцінювання

Вид роботи	Кількість балів
Поточний контроль:	
Опитування за питаннями відповідної теми на практичному занятті, участь здобувачів вищої освіти в обговоренні проблемних питань	від 0 до 5
Виконання рефератів за однією із запропонованих тем, доповідь та демонстрація презентації	від 0 до 10
Періодичний контроль:	
Контрольна робота за змістовими модулями у формі тестування	від 0 до 10
Підсумковий контроль	
Іспит	від 0 до 30

Критерії оцінювання під час аудиторних занять

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень
5 балів	Оцінюється робота студента, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, вільно послуговується науковою термінологією, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки, залучає до підготовки як основну, так і додаткову літературу (монографії, періодичні видання, першоджерела, тощо). Може аргументовано обрати раціональний спосіб виконання практичного завдання й оцінити результати власної практичної діяльності; вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу;
4 бали	Оцінюється робота студента, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, послуговується науковою термінологією, залучає основну і додаткову літературу. За зразком самостійно виконує практичні завдання, передбачені програмою; має стійкі навички виконання завдання Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.
3 бали	Оцінюється робота студента, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, допускає істотні неточності та помилки.

	Може використовувати знання для стандартних практичних ситуацій, має елементарні, нестійкі навички виконання завдання
2 бали	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни. Планує та виконує частину практичних завдань, відсутні сформовані вміння та навички.
1 бал	Оцінюється робота студента, який не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки. При виконанні практичних завдань погребує постійної допомоги викладача

Критерії оцінювання самостійної роботи та індивідуальних завдань

Вид	Максимум балів	Критерії оцінювання навчальних досягнень
Анотування наукових статей	5	вміння студента стисло визначати ключові позиції, які викладені автором у статті.
Реферат/есе	10	самостійність та оригінальність дослідження, виконання поставлених автором завдань, здатність здійснювати узагальнення на основі опрацювання теоретичного матеріалу та відсутність помилок при оформленні цитування й посилань на джерела.
Презентація	10	відповідність змісту доповіді студента за матеріалами дослідження та оригінальність візуального представлення.
Інші види самостійної роботи	5	Змістовність, самостійно набувати теоретичні та практичні завдання, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу.

Критерії оцінювання під час іспиту

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень
25-30 балів	міцні знання навчального матеріалу, аргументовані відповіді на поставлені запитання, вміння застосовувати теоретичні знання при розв'язанні практичних прикладів.
20-24 балів	міцні знання навчального матеріалу, аргументовані

	відповіді на поставлені запитання, які, однак містять певні (несуттєві) неточності, вміння застосовувати теоретичні знання при розв'язанні практичних прикладів.
15 -19 балів	достатні знання навчального матеріалу, неточні відповіді, вміння застосовувати теоретичні знання при розв'язанні практичних прикладів;
10-14 балів	слабкі знання частини навчального матеріалу, неточні або мало аргументовані відповіді, з порушенням послідовності викладу матеріалу, слабе застосування теоретичних знань при розв'язанні практичних прикладів;
5-9 балів	слабкі знання значної частини навчального матеріалу, суттєві помилки у відповідях на запитання, невміння розв'язувати практичні приклади.

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний та періодичний контроль												Підсум. Конт- роль	Су ма балів	
Змістовий модуль №1						Змістовий модуль №2						ІНДЗ	Іспит	
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7	Т 8	Т 9	Т 10	Т 11	Т 12	20	30	100
2.5	2.5	2.5	2.5	2.5	2.5	2.5	2.5	2.5	2.5	2.5	2.5			
Контр. робота (10 балів)						Контр. робота (10 балів)								

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навч. діяльності	За шкалою ECTS	За нац. системою	Критерії
90-100	A	5 (відмінно)	Повно та ґрунтовно засвоїв всі теми навчальної програми вміє вільно та самостійно викласти зміст всіх питань програми дисципліни, розуміє її значення для своєї професійної підготовки, повністю виконав усі завдання теми, поточного та підсумкового контролю в цілому.
85-89	B	4 (дуже добре)	Недостатньо повно та ґрунтовно засвоїв питання робочої програми. Вміє самостійно викласти зміст основних питань програми навчальної дисципліни, виконав завдання кожної теми, поточного та підсумкового контролю в цілому.
75-84	C	4 (добре)	Недостатньо повно та ґрунтовно засвоїв окремі

			теми робочої програми, не вміє самостійно викласти зміст деяких питань програми дисципліни. Окремі завдання поточного та підсумкового контролю виконав не повністю.
70-74	D	3 (задовільно)	Засвоїв лише окремі теми робочої програми. Не вміє вільно самостійно викласти зміст основних питань навчальної дисципліни, окремі завдання поточного та підсумкового контролю не виконав.
60-69	E	3 (достатньо)	Засвоїв лише окремі питання навчальної програми. Не вміє достатньо самостійно викласти зміст більшості питань програми навчальної дисципліни. Виконав лише окремі завдання кожної теми та поточного контролю в цілому.
35-59	FX	2 (незадовільно)	Не засвоїв більшості тем навчальної програми не вміє викласти зміст більшості основних питань навчальної дисципліни. Не виконав більшості завдань кожної теми та підсумкового контролю в цілому.
0-34	F	2 (незадовільно)	Не засвоїв навчальної програми, не вміє викласти зміст жодної теми навчальної дисципліни, не виконав вимоги підсумкового контролю, зобов'язковим повторним вивченням дисципліни.

12. Методичне забезпечення

1. Робоча програма навчальної дисципліни.
<https://classroom.google.com/c/NTcwNzEwMTMxMTRa?cjc=zcn2kia>
2. Силабус
<https://classroom.google.com/c/NTcwNzEwMTMxMTRa?cjc=zcn2kia>
3. Кіянка І. Б. Політична конфліктологія: Навчальний посібник. – Львів: «Новий Світ – 2000», 2020. 96 с. <https://ns2000.com.ua/wp-content/uploads/2019/10/Politychna-konfliktolohiia.pdf>
4. Політична конфліктологія: підручник / О. О. Проскуріна, О. І. Ладиґа, Л. І. Ладиґа; заг. ред. О. І. Ладиґи. – Луганськ, 2012. – 359 с.

13. Питання для підсумкового контролю

1. Основні теорії конфліктів.
2. Відмінність політичних конфліктів від інших типів конфліктів.
3. Відмінність категорій «протиріччя» та «конфлікт». Поняття політичного конфлікту.
4. Конфліктогенні фактори політичного процесу: соціально-політичні фактори, соціально-економічні фактори, етнокультурні стимулятори, психологічні фактори.
5. Ресурси політичних конфліктів. Межі політичних конфліктів.
6. Класифікація політичних конфліктів.
7. Етапи розгортання політичного конфлікту.
8. Проблема легітимності в політичному конфлікті.

9. Специфіка і закономірності політичної боротьби, її структура. Форми і методи політичної боротьби.
10. Політична влада як предмет конфлікту.
11. Сторони і тло політичного конфлікту. Учасники політичних конфліктів: держави, етноси, політичні партії й еліти.
12. Громадська думка як фактор розвитку політичного конфлікту.
13. Роль ЗМІ у політичному конфлікті.
14. Функції політичних конфліктів.
15. Ідеологічний та релігійний фактор політичних конфліктів.
16. Сутність і функції політичної ідеології.
17. Основні ідеологічні течії та їх підходи щодо політичних конфліктів.
18. Фактори виникнення релігійних конфліктів.
19. Конфлікти великих соціальних груп.
20. Етнополітичні конфлікти.
21. Поняття, чинники, особливості та типи міжнародних конфліктів.
22. Типи регіональних конфліктів.
23. Соціально - політичні конфлікти в Україні.
24. Етнополітична мобілізація як фактор зародження та розвитку етнополітичних конфліктів.
25. Соціальні конфлікти та політичні революції.
26. Політичні революції в історії української державності.
27. Політичні революції та сучасність.
28. Класифікація тероризму.
29. Відмінність між тероризмом та екстремізмом.
30. Методи боротьби з тероризмом.
31. Психологічний фактор політичних конфліктів.
32. Технології попередження та розв'язання політичних конфліктів.
33. Психологічні механізми політичних конфліктів.
34. Управління політичним та соціальним конфліктом.
35. Технології консенсусу. Технології компромісу.
36. Інформаційні та комунікаційні технології розв'язання соціально-політичними конфліктами.
37. Можливості й обмеження офіційного посередництва. Зростання ролі неофіційного посередництва в сучасному світі.
38. Форми неофіційного посередництва.
39. Проблема взаємодії двох видів посередництва. Специфіка фасилітації.
40. Сутність і типологія міжнародних конфліктів.
41. Структура і процес розвитку міжнародного конфлікту.
42. Класифікація міжнародних конфліктів.
43. Особливості міжнародних акторів.
44. Етапи розвитку міжнародного конфлікту. Особливості кожної із п'яти фаз.
45. Криза, як особлива фаза розвитку міжнародного конфлікту.
46. Військові конфлікти і міжнародна безпека.

47. Шляхи і форми мирного врегулювання міжнародних конфліктів.
48. Роль переговорного процесу в мирному врегулюванні міжнародних конфліктів.
49. Міжнародне право і міжнародні конфлікти.
50. Правове регулювання військових конфліктів.
51. Роль міжнародних організацій у врегулюванні конфліктів і криз.
52. Особливості виникнення конфліктів на посткомуністичному просторі.
53. Особливості гібридних війн.

14. Рекомендована література

Основна

1. Алексейченко О.В. «Заморожені» конфлікти напострадянському просторі: Геополітичний вимір. *Міжнародні відносини. Серія «Політичні науки»*. 2013. № 2. URL: http://journals.iir.kiev.ua/index.php/pol_n/article/view/2305/2025
2. Ващенко І. В. Конфліктологія та теорія переговорів : навч. посіб. Київ: Знання, 2013. 408 с.
3. Іващенко А.М. Еволюція поглядів на стратегію сучасного гібридного конфлікту та сценарії протидії гібридним загрозам. Зб. наукових праць ЦВСД НУОУ № 1(53) 2015 р. с. 18-23
4. Кіянка І. Б. Політична конфліктологія: Навчальний посібник. – Львів: «Новий Світ 2000», 2020. 96 с. URL: <https://ns2000.com.ua/wp-content/uploads/2019/10/Politychna-konfliktolohiia.pdf>
5. Коулман П., Фергюсон Р. Результативний конфлікт. Київ: Наш формат. 2014. 314 с.
6. Ледерак Д. Розбудова миру. Стале примирення в розділених суспільствах. Київ: Дух і Літера, 2019. 256 с.
7. Магда Є. Гібридна війна: вижити і перемогти. Харків: Віват, 2015. 304 с.
8. Політична конфліктологія: підручник / О. О. Проскуріна, О. І. Ладиґа, Л. І. Ладиґа; заг. ред. О. І. Ладиґи. – Луганськ, 2012. 359 с.
9. Парахонський Б.О., Яворська Г.М. Онтологія війни та миру: безпека, стратегія, смисл: монографія. – К., 2019. – С.193.
10. Разметаєв А. С. «Ефективний контроль» як базовий концепт сучасного дискурсу окупаційних режимів: політико-інституційний вимір // Сучасне суспільство. 2018. Вип.1(15). С.142. URL: <http://journals.hnpu.edu.ua/index.php/politology/article/view/866/>
11. Ростецька С.І. Теоретичні підходи до поняття та змісту управління політичним конфліктом. Актуальні проблеми політики : [зб.наук.праць / голов. ред. Ківалов С. В. ; відп. за вип. Кормич Л. І.]. Одеса : «Фенікс», 2010. Вип. 40. С. 410-418.
12. Світова гібридна війна: український фронт: монографія / за заг. ред. В. П. Горбуліна. К. : НІСД, 2017. 496 с.

13. Тихомирова Є. Б. Конфліктологія та теорія переговорів : підручник. Рівне : Перспектива, 2017. 240 с.
14. Яхно, Т. П. Конфліктологія та теорія переговорів: навч. посіб. Львів: Комерц. акад., 2012. 175 с.

Додаткова

1. Білокобильський О. Східноукраїнський конфлікт в контексті глобальних трансформацій. Київ: Український інститут стратегій глобального розвитку і адаптації, 2016. 364 с.
2. Бірнбаум П'єр. Франція для французів. Історія проявів націоналістичної ненависті. Київ: видавництво Києво-Могилянська академія, 2015. 374 с.
3. Гайдук Ю. Українсько-польські відносини в умовах гібридних загроз безпеці. Київ, Ніка-Центр, 2019. 280 с.
4. Гангтінгтон Самюел. Політичний порядок у мінливих суспільствах. Київ: Наш форма, 2019. 487 с.
5. Джелалі В. О. Психологія вирішення конфліктів: навчальний посібник. Харків-Київ: 2006. 320 с.
6. Даймонд Джаред. Переворот. Зламні моменти в країнах, що переживають кризу. Київ: КМ-Букс, 2019. 464 с.
7. Джон Пол Ледерак. Розбудова миру. Стале примирення в розділених суспільствах. Київ: Дух і літера, 2019. 256 с.
8. Донбас і Крим: ціна повернення : монографія / за заг. ред. В. П. Горбуліна, О. С. Власюка, Е. М. Лібанової, О. М. Ляшенко. Київ: НІСД, 2015. 474 с.
9. Доповідь Національної розвідувальної ради США та Інституту ЄС із досліджень безпеки. Глобальне управління 2025. Львів: Літопис, 2011. 120 с.
10. Етика ділового спілкування: навч. посібник. Львів : Магнолія 2006, 2009. 312 с.
11. Кіржнер Л. О. Конфліктологія : навч. посібн. / Л.О. Кіржнер, М. В. Мартиненко, О. В. Мангольд. – Х. : ХНЕУ, 2007. – 142 с.
12. Ледерак Д. Розбудова миру. Стале примирення в розділених суспільствах. Київ: Дух і Літера, 2019. 256 с.
13. Миронова О. М. Конфліктологія : навчальний посібник / О. М. Миронова, О.В. Мазоренко. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2011. – 168 с.
14. Парахонський Б. О. Роль ОБСЄ у формуванні європейського середовища безпеки. Стратегічні пріоритети. №3 (28). 2013 р. С.109-114.
15. Ростецька С. І. Стабільність / нестабільність політичної системи як показник динаміки політичних конфліктів. Наукові праці : науково-методичний журнал. Вип. 163. Т. 175. Політологія. Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2011. С. 68–72.
16. Ростецька С.І. Основні механізми громадського контролю. Перспективи. Соціально-політичний журнал. Серія : філософія,

- політологія, соціологія. ДЗ ПДПУ імені К. Д. Ушинського. 2014. № 4(62). С. 115–121.
17. Ростецька С.І. Механізми досягнення політичної згоди. «Прикарпатський вісник НТШ. Думка». 2015. Вип.3. С. 123–129.
 18. Ростецька С.І. Теоретичні підходи до поняття та змісту управління політичним конфліктом. Актуальні проблеми політики : [зб.наук.праць / голов. ред. Ківалов С. В. ; відп. за вип. Кормич Л. І.]. Одеса : «Фенікс», 2010. Вип. 40. С. 410-418.
 19. Ростецька С. І. Психологічні аспекти політичних переговорів. Перспективи. Соціально-політичний журнал. 2012. №1(51). С.130 – 135.
 20. Ростецька С. І. Типологія переговорів в політичній сфері. Політологічні записки.: Збірник наукових праць. Вип. 1 (5).- Луганськ: вид-во СНУ ім. В. Даля, 2012. С. 220 – 228.
 21. Ростецька С. «Заморожені конфлікти» на пострадянському просторі : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. [«Україна і світ у третьому тисячолітті : політичний, економічний, правовий та культурний виміри»], (Одеса, 13-14 бер. 2015 р.). У 2 ч. – Одеса : ДВНЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», Міжнародний Вишеградський фонд, 2015. Ч. II. С. 66-67.
 22. Ростецька С.І. Психологічні прийоми міжнародних переговорів. Політокус. Науковий журнал. ДЗ ПНПУ імені К.Д. Ушинського. 2015. Вип. 1. С. 115–121.

15. Електронні інформаційні ресурси

1. Актуальні проблеми міжнародних відносин. Збірник наукових праць. <http://journals.iir.kiev.ua/index.php/apmv/index>
Міністерство закордонних справ України. <https://mfa.gov.ua/ua>
2. Науковий журнал «Politicus». <http://politicus.od.ua/>
3. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського : офіційний сайт. URL: <http://www.nbu.gov.ua>
4. Національна парламентська бібліотека України : офіційний сайт. URL: <http://nplu.org>
5. Офіс зв'язку НАТО в Україні. https://www.nato.int/cps/uk/natohq/topics_79926.htm
6. Організація з безпеки та співробітництва в Європі (Organization for Security and Cooperation in Europe (OSCE)) <http://www.osce.org>
7. Організація об'єднаних Націй (United Nations) <http://www.un.org/>
8. Програма розвитку ООН (UNDP) <http://www.undp.org>
9. Рада Європи (Council of Europe) <http://www.coe.int>
10. Спеціалізована установа ООН з питань освіти, науки, культури та комунікацій (UNESCO) <http://www.unesco.org>
11. Центральна Європейська Ініціатива (Central European Initiative) <http://www.ceinet.org>

12. Український незалежний центр політичних досліджень. <http://www.ucipr.org.ua>
13. Український центр економічних і політичних досліджень імені Олександра Разумкова. <http://www.uceps.org>
14. Фонд «Демократичні ініціативи». <http://www.dif.org.ua>
15. Центр «Соціальний моніторинг» <http://www.smc.org.ua>